כיתה ח' | ספרות | שיעור 1 מתוך 4 | 45 דק'

ממלכתי וחמ"ד: מתאים לכיתה ח'. היצירות הנלמדות משתנות בין הזרמים ובין בתי הספר; בדקו את רשימת היצירות של בית הספר ושל הפיקוח בזרם שלכם.

מי מספר את הסיפור? היכרות עם יואבי ועם פסחזון

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יקראו את הסיפור קריאה ראשונה ויספרו את רצף העלילה במילים שלהם
- התלמידים יזהו את הדמויות (יואבי, אבא, אמא, פסחזון) ואת הקונפליקט: הבובה שיואבי רוצה מול השיעור שאבא רוצה ללמד
- התלמידים יבינו מה זה מספר בגוף ראשון, ומה זה משנה שהמספר הוא ילד

❓ השאלה הגדולה של היחידה

האם אפשר לחנך ילד לערך בעזרת כסף ופרס, ומה קורה כשהילד לומד ערך אחר מזה שרצו ללמד אותו?

השאלה מלווה את כל ארבעת השיעורים: בכל שיעור מוסיפים לה ראיה חדשה מהסיפור, ובשיעור 4 חוזרים אליה ובודקים אם הדעה השתנתה.

🧪 פתיחה חלופית: ניסוי מחשבתי

אפשר לפתוח בה במקום הפתיחה שבמהלך השיעור, או לצידה.

מה היה קורה אם אבא היה קונה ליואבי את הבובה כבר בעמוד הראשון? אוספים תשובות על הלוח (2-3 דקות). המסקנה שאליה מכוונים: בלי ה"לא" של אבא אין סיפור. הקונפליקט הוא המנוע של העלילה.

📖 הסבר למורה

"לשבור את החזיר" הוא סיפור קצר של אתגר קרת, מתוך הקובץ "געגועיי לקיסינג'ר". את הסיפור מספר יואבי, ילד, בגוף ראשון ובמשפטים קצרים ופשוטים. יואבי רוצה בובה של בארט סימפסון. אמא דווקא רוצה לקנות לו, אבל אבא מסרב: לדעתו יואבי מפונק ואין לו כבוד לכסף. במקום הבובה אבא קונה לו חזיר-קופה מחרסינה. כל בוקר יואבי שותה כוס שוקו שהוא שונא, ומקבל על כך מטבע שהוא מכניס לחזיר; כשהחזיר יתמלא ולא ירשרש כשמנערים אותו, יואבי יקבל את הבובה. "ככה זה חינוכי", אומר אבא. עם הזמן יואבי נקשר לחזיר, נותן לו שם, פסחזון, ומדבר אליו כמו אל חבר. כשהחזיר מתמלא, אבא מביא פטיש ומבקש מיואבי לשבור אותו. יואבי מסרב, וכשאבא כבר מרים את הפטיש, הוא מבקש "עוד

שקל" ועוד יום, כדי להרוויח זמן. בלילה הוא מתגנב מהבית עם פסחזון, הולך איתו בחושך עד שדה קוצים ומשאיר אותו שם, כדי להציל אותו. בשיעור הראשון מתמקדים בעלילה, בדמויות ובקול של המספר: אנחנו רואים את העולם דרך העיניים של ילד, ולכן מבינים לפעמים יותר ממה שהוא עצמו אומר.

📚 הטקסט

קוראים את הסיפור כולו (הוא קצר, כ-10 דקות קריאה בקול). מומלץ שהמורה יקרא בקול, והתלמידים יעקבו בספר.

את הסיפור המלא קוראים מתוך המקראה או ספר הלימוד שבכיתה. כאן אין את נוסח הסיפור (זכויות יוצרים), רק ציטוטים קצרים של כמה מילים, והפעילויות מפנות למקומות בטקסט.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: מקראה או ספר לימוד עם הסיפור, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: "מה רציתם מאוד כשהייתם ילדים, ולא קיבלתם?" שלושה-ארבעה תלמידים משתפים במשפט אחד. כותבים על הלוח: רצון מול "לא". (5 דקות)
2. קריאה בקול של הסיפור כולו. לפני הקריאה מבקשים: שימו לב מי מספר ואיך הוא מדבר. (12 דקות)
3. הסבר קצר: מספר בגוף ראשון, מספר-ילד. מה אנחנו יודעים רק ממה שיואבי מספר? (אנחנו לא שומעים את אבא "מבפנים"). (6 דקות)
4. פעילות בזוגות: מסדרים את רצף האירועים בדף העבודה ומסמנים בסיפור את המקום שבו יואבי מסביר למה קרא לחזיר פסחזון. (12 דקות)
5. דיון קצר בשאלות הניתוח (מליאה) וסיכום: מה הקונפליקט המרכזי בסיפור? (10 דקות)

💬 שאלות לניתוח

הבנה (מה כתוב בסיפור?)

1. מה יואבי רוצה בתחילת הסיפור, ולמה אבא לא קונה לו את זה?
2. מה אבא קונה ליואבי במקום, ומה המטרה של המתנה הזאת?
3. איזה שם נותן יואבי לחזיר?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. הסיפור מסופר מפי ילד. מצאו משפט אחד שנשמע "כמו ילד". מה ברור לנו כקוראים, ויואבי לא אומר במפורש?
2. למה, לדעתכם, יואבי נותן לחזיר שם? מה משתנה ביחס שלו לחזיר מהרגע הזה?

הערכה (מה דעתי?)

1. האם אבא צודק כשהוא מסרב לקנות את הבובה? נמקו את דעתכם.

🏁 סיכום השיעור

כל תלמיד כותב על פתק משפט אחד: "הסיפור הזה הוא על..." (בלי לספר את העלילה). אוספים ושומרים לשיעור 4, כדי לראות אם הדעה השתנתה.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק שתי שורות:

1. דבר אחד שלמדתי היום: _____
2. שאלה אחת שעדיין יש לי: _____

טיפ: שמרו את הפתקים יחד עם פתקי "הסיפור הזה הוא על...", ופתחו בשאלות הפתוחות את השיעור הבא.

💡 הערות למורה

אם אין זמן לקרוא את כל הסיפור בכיתה, אפשר לבקש לקרוא אותו בבית לפני השיעור ולהקדיש את הזמן לרצף העלילה. למתקשים: לתת את משפטי רצף העלילה על כרטיסיות לגזירה ולסידור. למתקדמים: לכתוב את הפסקה הראשונה של הסיפור מנקודת המבט של אבא.

📝 בדף העבודה

היכרות עם הסיפור: עלילה ודמויות: 7 שאלות, ומחוון מלא בעמוד השני.

חדש: ★ שאלת אתגר לתלמידים חזקים בסוף הדף, וגרסה עם תמיכה (מחסן מילים, משפטי פתיחה, פחות שאלות, ומחוון משלה) לתלמידים שזקוקים לעזרה. בסוף כל דף: כרטיס יציאה.

מקורות

- אתגר קרת, "לשבור את החזיר" (סיפור קצר). קוראים מתוך המקראה או ספר הלימוד שבכיתה.

מחוון: היכרות עם הסיפור: עלילה ודמויות

1. יואבי, בגוף ראשון (ב).
2. בובה של בארט סימפסון (ב).
3. אבא חושב שיואבי מפונק ושאין לו כבוד לכסף, ושילדים שמקבלים הכל בקלות יגדלו להיות "פושטקים". הוא רוצה ללמד את יואבי לחסוך, להתאמץ ולהעריך כסף. (אמא דווקא רצתה לקנות.) לקבל כל ניסוח שמזכיר חיסכון, ערך הכסף או "פינוק".
4. 3 נותן שם ומדבר אליו; 1 אבא מסרב; 5 מתגנב בלילה ומשאיר את החזיר בשדה; 2 אבא קונה חזיר-קופה; 4 אבא מביא פטיש.
5. פסחזון. יואבי קרא לו על שם איש שהשם שלו היה על מדבקה בתיבת הדואר שלהם, מדבקה שאבא לא הצליח לקלף.
6. תשובה אישית. לקבל כל דוגמה מהטקסט עם הסבר: משפטים קצרים, מילים פשוטות, הסתכלות "ישירה" על המבוגרים, אמירות שמצחיקות את הקורא בלי שיואבי מתכוון לכך.
7. יואבי רוצה בובה (ובהמשך רוצה להציל את החזיר), ואבא רוצה ללמד אותו לחסוך ולהעריך כסף. ההתנגשות: הרצון של הילד מול "השיטה החינוכית" של אבא, ובסוף: האהבה לחזיר מול הדרישה לשבור אותו.
8. ★ אתגר (לא חובה): תשובה טובה שומרת על העובדות ומשנה את הקול: משפטים ארוכים ו"מבוגרים", מילים כמו "חינוכי" ו"מפונק", הצדקה עצמית. היא גם מציינת מה נעלם, למשל הרגשות של יואבי כלפי החזיר, ומה נוסף, למשל השיקולים של אבא.